

EEN LEVEN LANG SCHAAKPLEZIER !

KNSB Meerjarenbeleidsplan 2026 - 2029

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Missie	4
Kernwaarden	5
Visie	6
Ontwikkelingen	6
Toekomstbeeld	7
Positionering van de bond	7
Thema's	8
Speerpunten en strategie	9
Speerpunten thema Fundament	9
Een open, veilige en eerlijke schaakcultuur	9
Krachtige schaakverenigingen	9
Actieve senioren	10
Voldoende bekwame trainers en scheidsrechters	10
Speerpunten thema Impact	11
Topschaak en talentontwikkeling	11
Schaakbranding	11
Sterkere verbinding met vrije schakers	12
Speerpunten thema Groei	12
Meer schakende meisjes en vrouwen	12
Stimulering van jeugd- en schoolschaak	12
Afsluiting	14

Inleiding

In 2021 heeft de KNSB de missie, visie en strategie opgesteld. De visie is daarbij verwoord als het Meerjarenbeleidsplan 2022 - 2025. In 2025 werkten we aan de ontwikkeling van het nieuwe Meerjarenbeleidsplan. In de gesprekken hierover tussen het bestuur, het bondsbureau, de bondsraad/ledenraad en sessies met interne en externe stakeholders, is ook een aanpassing van de missie benoemd.

In diezelfde gesprekken met de verschillende stakeholders werd ook gedeeld dat er met het meerjarenbeleidsplan 2022 – 2025 goede stappen zijn gezet en veel is geleerd. De volgende stap is om te werken met meer focus. Dat houdt in minder speerpunten gekoppeld aan een strategie en doelen die SMART zijn geformuleerd.

Bij totstandkoming van de speerpunten en de strategie was een van de belangrijkste punten dat er meer onderzoek nodig is om behoeften concreter in beeld te krijgen en op die manier realistische doelen te stellen. Bij verschillende speerpunten is daarom in 2026 de prioriteit om kennis te vergaren, om erna doelen te stellen en in 2029 te meten waar we staan.

Deze werkwijze vraagt om richting op hoofdlijnen. Daarom werken we in dit plan met drie samenhangende thema's: **Fundament, Impact en Groei**.

Fundament gaat over de basis van de schaakgemeenschap: verenigingen, cultuur en kader. Impact draait om zichtbaarheid, trots en verbinding. Groei gaat over het ontwikkelen en versterken van de schaakgemeenschap door nieuwe generaties, scholen en meer meisjes en vrouwen actief te binden. Deze drie thema's raken elkaar, versterken elkaar en maken samen duidelijk waar onze visie en werkwijze op is gestoeld. Samen met de negen speerpunten vormen zij onze koers voor de komende jaren. Met dit plan leggen we een stevige basis en we kijken met vertrouwen vooruit.

Het document *Uitvoeringsstrategie MJBP 2026 - 2029* bevat de uitwerking op operationeel niveau: acties, investeringen en meetbare doelen per speerpunt.

Missie

Onze missie vertelt wat onze identiteit is. Waar wij voor staan. Wij hebben gekozen om een **nieuwe missie** te formuleren ten opzichte van het vorige MJBP. Deze is ontstaan uit gesprekken met bestuur, ledenraad en het bondsbureau.

EEN LEVEN LANG SCHAAKPLEZIER !

Wat dat betekent:

- **Schaken:** onze sport, onze passie
- **Plezier:** de drijfveer, of je nu recreatief of competitief speelt
- **Een leven lang:** iedereen kan op elke leeftijd leren schaken en spelen

Deze missie vormt de kern van alles wat we doen. Ze verbindt jong en oud, beginner en grootmeester, vrijwilliger en toeschouwer.

Kernwaarden

Waarden geven richting aan gedrag. Ze vormen de basis voor vertrouwen, samenwerking en herkenbaarheid. Deze drie waarden zijn niet bedacht achter een bureau, maar gegroeid uit hoe we met elkaar omgaan in de praktijk.

Diversiteit

Wij zijn er voor iedereen, ongeacht wie je bent, welk schaakniveau je hebt of waar je speelt. We waarderen verschillen en geloven dat juist variatie in mensen, ideeën en achtergronden de schaakwereld sterker maakt.

Integriteit

Wij staan voor een open, veilige en eerlijke schaaksport. Integriteit is voor ons de voorwaarde voor vertrouwen en vormt het fundament van onze cultuur.

Verbinding

Wij willen samenbrengen en samenwerken binnen en buiten de schaakwereld.

Deze drie waarden vormen samen het kompas van onze organisatie.

Visie

Deze visie schetst het toekomstbeeld voor 2029. Wat waren de ontwikkelingen de afgelopen jaren? En als we de komende jaren uitvoeren wat we ons hebben voorgenomen, hoe ziet de schaakwereld in Nederland er dan uit en welke rol speelt de KNSB daarin?

De wereld verandert snel. In een tijd van drukte, keuzevrijheid en versnelling zoeken mensen rust, betekenis en verbinding. Schaken biedt precies dat: concentratie, structuur en ontmoeting. Schaken heeft ook wetenschappelijk bewezen positieve effecten op de ontwikkeling van kinderen én op het mentaal fit houden van ouderen. Tegelijkertijd brengt het ontspanning, plezier en contact. Zo is schaken goed voor hoofd en hart, voor jong en oud.

In 2029 is schaken in Nederland zichtbaar, toegankelijk en aanwezig in het dagelijks leven. Mensen schaken thuis, op scholen, in verenigingen, in de openbare ruimten en online. Fysiek en digitaal lopen in elkaar over en andersom. Iedereen die wil schaken (ongeacht leeftijd of niveau) kan een plek vinden om te leren, te spelen en zich te ontwikkelen. Verschil mag bestaan en respect en plezier zijn vanzelfsprekend. Zo laat schaken zien hoe sport en samenleving elkaar kunnen versterken.

Ontwikkelingen

Intern is de KNSB de afgelopen jaren gegroeid in professionaliteit, bereik en samenwerking. De aandacht voor veiligheid en integriteit groeit, maar vraagt blijvende inzet. Ook de rol van online schaken is veranderd: het is niet langer een aanvulling, maar een volwaardig onderdeel van onze sport en een belangrijk kanaal voor contact met nieuwe doelgroepen.

Na jaren van daling is er weer sprake van groei in het aantal leden, vooral onder jeugd en jongvolwassenen. Het contrast is groot: sommige clubs in grote steden kampen met wachtlijsten door een tekort aan trainers en ruimte, terwijl kleinere verenigingen juist moeite hebben om leden vast te houden. Het aantal aangesloten verenigingen daalde in vijf jaar van 390 naar 366.

In Nederland zijn naar schatting 180.000 actieve schakers, van wie circa 20.000 lid zijn van de bond. Online spelers en schoolschaakdeelnemers vormen dus een grote, grotendeels ongebonden groep 'vrije schakers'. Slechts een klein deel van de kinderen die op school leren schaken, stroomt door naar een vereniging. Er liggen duidelijke kansen om meer vrije schakers te verbinden en activiteiten beter af te stemmen op hun behoeften.

Extern is schaken de laatste jaren zichtbaarder dan ooit. Tijdens de coronaperiode vonden veel mensen de weg naar een (digitaal) schaakbord. De hitserie *The Queen's Gambit*, bekende spelers en streamers op YouTube en content op andere sociale media zoals TikTok versterkten de belangstelling enorm. Vooral het online schaken groeide sterk. De grote platforms bieden inmiddels laagdrempelig en op elk moment de mogelijkheid om te spelen, te oefenen en beter te worden.

Die trend past bij een samenleving waarin mensen steeds vaker zelf bepalen *wanneer* en *hoe* ze willen sporten. Tegelijkertijd vraagt dit om een nieuwe manier van verbinden: hoe zorgen we dat schakers die online actief zijn ook de weg vinden naar clubs, toernooien of lokale activiteiten? De samenleving is niet alleen meer *on demand*, maar ook sneller geworden. Jongere mensen hebben meer interesse voor snellere schaakvormen en nieuwe varianten dan voor klassiek schaken. Hoe speelt de bond daarop in?

De KNSB ziet kansen om nieuwe doelgroepen te bereiken en het bestaande netwerk te versterken. Door samen te werken met scholen, gemeenten en maatschappelijke organisaties kan schaken een vaste plek innemen in onderwijs, buurt en samenleving. Zo blijft het niet alleen een sport, maar ook een manier om te leren, te ontmoeten en samen te spelen.

Tegelijkertijd vraagt de maatschappelijke context om meer aandacht voor veiligheid en professionalisering. Sport was de afgelopen jaren regelmatig in het nieuws vanwege onveilige situaties. Van de hele sector wordt terecht verwacht dat die een veilig en inclusief klimaat waarborgt. Dat vraagt blijvende inzet van verenigingen en de bond om met beleid, opleiding en cultuur het goede voorbeeld te geven.

Toekomstbeeld

Schaken is in 2029 een herkenbare, open en verbonden gemeenschap. De grenzen tussen verenigingen, online platforms en vrije schakers vervagen. Schakers vinden elkaar gemakkelijk, delen kennis en ervaren dat schaken niet alleen een sport is, maar ook een manier van groeien en contact maken.

Iedereen die met schaken in aanraking komt, voelt zich onderdeel van iets groters. Mensen schaken omdat het leuk is, omdat het verbindt en omdat het ruimte biedt voor denken, spelen en ontmoeten.

Online schakers weten hun weg naar fysieke ontmoetingen te vinden, en omgekeerd. Evenementen en competities krijgen vaker een hybride vorm: digitaal verbonden, fysiek beleefd. Zo ontstaat een duurzame, inclusieve en toekomstbestendige schaakgemeenschap.

Positionering van de bond

De KNSB is de verbinder van deze gemeenschap. We brengen mensen, clubs en ideeën samen. We luisteren, ondersteunen en stimuleren. De bond bepaalt niet alles, maar geeft richting, verbindt initiatieven en maakt samenwerking mogelijk.

De KNSB wil het schaken in Nederland sterker, zichtbaarder en meer verbonden maken met elkaar en met de samenleving. We zijn een motor voor ontwikkeling, samenwerking en plezier in het spel, met ruimte voor verschil en oog voor wat mensen drijft.

Thema's

De volgende stap is concreet maken welke doelen we hebben en hoe we die gaan bereiken. Onze koers rust op drie samenhangende thema's. Elk thema omvat meerdere speerpunten.

Fundament gaat over de basis van de schaakwereld: sterke verenigingen, goed opgeleid kader, een veilige cultuur en blijvende betrokkenheid.

Impact gaat over trots, talent en uitstraling. Over topschaak, schaken positioneren als merk en inspiratiebron en de verbinding met de vrije schaker.

Groei gaat over het vergroten van deelname en het betrekken van nieuwe generaties, scholen en het actief binden van meer meisjes en vrouwen.

Onze speerpunten zijn de onderwerpen waar de komende vier jaar de **meest intensieve aandacht** naartoe gaat. Deze speerpunten worden breed gedragen in de schaakgemeenschap en zijn door overleg met bestuur, ledenraad en bondsbureau nauwkeurig gekozen en geformuleerd. De thema's en speerpunten overlappen elkaar deels. Dat is logisch: zonder basis is er ook geen topschaak. Naast de speerpunten zijn er uiteraard veel onderwerpen die altijd blijvende aandacht vragen, zoals financiering, sponsoring, organisatie en communicatie.

Speerpunten en strategie

Onze strategie vertaalt visie in actie. Per thema benoemen we wat we willen bereiken, hoe we dat doen en hoe we meten of het lukt. Dit doen we SMART. Dit betekent voor ons: **Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden**.

Dit houdt ook in dat we in **2026** veel inzetten op **onderzoek**. Eerst halen we data op en daar maken we beleid op. Opgehaald. In dit Meerjarenbeleidsplan staan de hoofdzaken van de speerpunten, het document *Uitvoeringsstrategie MJBP 2026 – 2029* bevat de uitgewerkte speerpunten.

Speerpunten thema Fundament

Een open, veilige en eerlijke schaakcultuur

Belang

Een open, veilige en eerlijke sportcultuur is essentieel om mensen zich welkom en gerespecteerd te laten voelen. Dit vergroot de instroom bij verenigingen en schaakactiviteiten en zorgt ervoor dat leden met plezier blijven deelnemen.

Ambitie 2029

Bij alle verenigingen en toernooien wordt gewerkt met een integriteitsbeleid en een gedragscode voor een open, veilige en eerlijke schaaksport. Trainers en scheidsrechters zijn opgeleid om in trainingen en wedstrijden een veilige en positieve sfeer te creëren en voelen zich gewaardeerd in hun rol. Verklaringen Omtrent Gedrag (VOG's) zijn verplicht gesteld voor trainers, scheidsrechters en begeleiders. Ook ontwikkelt de KNSB, op verzoek van de spelersraad, een beleid rond *fair play*.

Prioritering

Dit speerpunt is in uitvoering. In 2026 en 2027 ligt de nadruk op verdere invoering van VOG-verplichtingen, scholing over veiligheid en integriteit en het delen van goede voorbeelden binnen verenigingen en toernooiorganisaties. Evaluatie volgt in 2029.

Krachtige schaakverenigingen

Belang

Schaakverenigingen zijn en blijven het hart van de schaakgemeenschap. Ze vormen het sociale centrum van huidige en toekomstige schakers en leveren nieuwe trainers, scheidsrechters en organisatoren. Een sterk verenigingsleven heeft ook een positief effect op regionale bonden en toernooiorganisaties.

Ambitie 2029

Wij hebben in beeld wat de verenigingen nodig hebben om krachtig te zijn. Daarbij wordt vooralsnog gedacht aan structuur (kwantitatief en kwalitatief kader, financiën, website, kennisbank), speellocaties en samenwerking (andere verenigingen, bonden, NOC*NSF, overheden). Dit leidt tot ondersteuning die ervoor zorgt dat onze verenigingen een actief clubleven hebben, een goede organisatie met voldoende vrijwilligers kennen en financieel gezond zijn. Ze zijn goed zichtbaar in de omgeving en weten daardoor leden te werven. Wachtlijsten bij clubs zijn verdwenen door aanwas en behoud van bekwame trainers en goede speellocaties.

Prioritering

In 2026 wordt een landelijke enquête uitgevoerd om te bepalen wat verenigingen nodig hebben. In

2027 en 2028 worden de actiepunten uit dit onderzoek uitgevoerd. In 2029 volgt een herhaalmeting en evaluatie van de voortgang.

Actieve senioren

Belang

Nederland vergrijst. Schaken is een van de weinige sporten die mensen tot op hoge leeftijd kunnen beoefenen. Het houdt senioren mentaal scherp en sociaal betrokken. Door de groeiende groep oudere schakers actief te blijven bedienen, vergroot de schaaksport haar maatschappelijke betekenis.

Ambitie 2029

We hebben in beeld wat de behoeften zijn van de senior schaker en faciliteren hen om binnen en buiten de club de schaaksport te blijven beoefenen.

Prioritering

In 2026 wordt onderzoek gedaan naar de wensen en behoeften van senioren binnen de schaakgemeenschap. Op basis van de resultaten wordt in 2027 gestart met uitvoering van passende activiteiten en ondersteuning. Evaluatie volgt in 2029.

Voldoende bekwame trainers en scheidsrechters

Belang

Bekwame trainers en scheidsrechters spelen een grote rol in het enthousiasmeren en behouden van schakers. Ze dragen bij aan een veilige en positieve sportcultuur, leren mensen schaken en helpen sterke verenigingen te realiseren. Ook dragen goede trainers bij aan de ontwikkeling van talenten richting de top.

Ambitie 2029

We zorgen voor voldoende bekwame trainers en scheidsrechters die actief zijn en blijven. We vernieuwen de opleidingen en maken deelname aantrekkelijk door een goed aanbod, eigentijdse leertrajecten, bijscholing en aandacht voor waardering en zichtbaarheid. Zo groeit de kwaliteit én de aantrekkingskracht van deze functies, waardoor meer mensen zich structureel willen inzetten voor het schaken.

Prioritering

De focus in 2026 ligt op onderzoek en capaciteitsopbouw, gevolgd door uitvoering en versterking in 2027 en 2028. In 2029 worden de resultaten geëvalueerd.

Speerpunten thema Impact

Topschaak en talentontwikkeling

Belang

Nederland kent een lange traditie van topschaak. Onze topschakers zijn het gezicht van onze sport en daarmee een belangrijke bron van inspiratie voor schakers van alle leeftijden en niveaus en ook voor niet-schakers. Er is ook een strategisch belang: sporten met een topsporttak zijn zichtbaarder, wat tot een aanwas van beoefenaars en ook inkomsten kan leiden.

Ambitie 2029

We maken nog steeds deel uit van TeamNL en handhaven onze posities binnen de top 10 landen (mannen) en top 20 landen (vrouwen) ter wereld. De zichtbaarheid van topspelers in Nederland vergroten we door deelname aan NK's, toernooien en andere activiteiten. We zetten de ondersteuning aan topschakers voort en versterken de talentontwikkeling. Door de inzet van internationale toptrainers krijgen toptalenten meer en betere training.

Prioritering

De prioritering voor dit speerpunt wordt in een later stadium vastgesteld. In 2029 evalueren we de stand van zaken binnen het topschaak en talentontwikkeling.

Schaakbranding

Belang

Het schaakimago bepaalt in hoge mate hoe aantrekkelijk de sport is voor nieuwe en bestaande doelgroepen en externe partners, zoals sponsors. Daarom is het van belang om in beeld te krijgen wat ons imago precies is. We onderzoeken hoe schakers en niet-schakers de schaaksport ervaren, welke merkwwaarden en belofte de KNSB wil uitdragen, en hoe we het imago kunnen versterken.

Ambitie 2029

We hebben een helder, eigentijds en herkenbaar schaakimago dat positieve associaties oproept bij schakers, niet-schakers, partners en sponsors. Op basis van klantonderzoeken ontwikkelen we een merkstrategie en communicatie-aanpak die het plezier, de veelzijdigheid en maatschappelijke waarde van schaken zichtbaar maakt. Daarbij zetten we ook onze topschakers en talenten actief in als ambassadeurs van de schaaksport. Dit versterkt de bekendheid, vergroot de betrokkenheid van nieuwe doelgroepen en draagt indirect bij aan meer leden, sponsors en inkomsten.

Prioritering

In 2027 starten we met klantonderzoeken onder schakers en niet-schakers. De resultaten vormen de basis voor de merkstrategie en de communicatierichting die in 2028 verder wordt uitgerold.

Sterkere verbinding met vrije schakers

Belang

Ons primaire doel is dat wij onze schaakpassie en -plezier delen met iedereen die interesse heeft in schaken. In Nederland zijn naar schatting 160.000 actieve schakers die online, thuis, op school, in een café of op een toernooi spelen, maar niet zijn aangesloten bij een vereniging. Als wij kansen creëren om deze vrije schakers op een manier aan clubs en de KNSB te binden, biedt dat deze schakers, de clubs en de KNSB meer mogelijkheden.

Ambitie 2029

We weten na onderzoek wie de vrije schaker precies is. We brengen verschillende profielen en hun behoeften in kaart. We spelen in op die behoeften en ontwikkelen samen (bonden, verenigingen, andere organisatoren) een passend aanbod van schaakactiviteiten (training en spel) waarvan een grote groep schakers gebruikmaakt. Door gerichte acties en samenwerking met online schaakplatforms trekken we ook een substantieel aantal online schakers naar fysieke activiteiten. We staan positief tegenover verschillende soorten lidmaatschappen en schaakvormen bij zowel de bond als clubs.

Prioritering

De prioritering voor dit speerpunt is in **2027**. In het najaar van 2026 wordt besloten wat voor onderzoek dit precies wordt. Dit besluit volgt mede uit de resultaten van de onderzoeken bij de speerpunten *Meisjes- en vrouwenschaak*, *Krachtige schaakverenigingen* en *Actieve senioren*.

Speerpunten thema Groei

Meer schakende meisjes en vrouwen

Belang

Wij staan voor schaakplezier voor iedereen, maar het aantal schakende meisjes en vrouwen is beduidend lager dan het aantal schakende jongens en mannen. Meer schakende meisjes en vrouwen dragen niet alleen bij aan groei van het aantal leden, maar ook aan een positief, eigentijds en inclusief imago van de schaaksport.

Ambitie 2029

In 2029 zien we de resultaten van het plan van aanpak dat vanaf 2026 is uitgevoerd. De schaakwereld biedt een aantrekkelijker en inclusiever klimaat waarin meisjes en vrouwen zich herkennen, welkom voelen en met plezier actief blijven.

Prioritering

Vanaf **2026** werken we op basis van bestaande onderzoeken aan een concreet plan van aanpak. Dat plan vertaalt de opgedane inzichten naar structurele voorwaarden en activiteiten die aansluiten bij de behoeften van meisjes en vrouwen. De effecten daarvan worden in **2029** zichtbaar en geëvalueerd.

Stimulering van jeugd- en schoolschaak

Belang

Schaken heeft een bewezen positief effect op kinderen. Zij presteren vaak beter op school omdat zij

vaardigheden ontwikkelen als logisch denken, problemen oplossen, rekenvaardigheid, ruimtelijk inzicht, concentreren en geduld. En.....het is gewoon leuk ! Daarnaast zal een continue instroom van jeugdige schakers een garantie geven voor de bloei en groei van de schaaksport.

Ambitie 2029

We investeren in het schaken op basisscholen en middelbare scholen en zien daar een structurele stijging. De band tussen schoolschaak, jeugdschaak en verenigingsschaak is versterkt en zorgt voor een betere doorstroming. Niet alleen van schoolschaak naar clubschaak, maar ook van jeugd naar volwassenen. Voor iedere jeugdschaker is passende begeleiding beschikbaar, met voldoende trainers en vrijwilligers.

Prioritering

In 2026 starten de voorbereidingen voor het onderzoek. In 2027 vindt de uitvoering plaats. In 2029 volgt de evaluatie.

Afsluiting

Met dit plan kiezen we voor richting en realisme. De KNSB verbindt, ondersteunt en inspireert. Samen met de ledenraad, regionale bonden, bijzondere bonden, verenigingen, vrijwilligers, spelers en partners bouwen we aan een schaakwereld die leeft, leert en groeit.

EEN LEVEN LANG SCHAAKPLEZIER!